

اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی زیر ذره بین بیست و هفتمین «سرزده» خراسان رضوی

رنج میراث فرهنگی از کمبود نیرو و بودجه

گزارش: محمد بهبودی نیا | عکس: خراسان

«میراث فرهنگی»، «گردشگری» و «صنایع دستی»، سه حوزه ای که هر کدام به تنهایی دنیایی از کار و برنامه و فعالیت است اما براساس ساختار تعریف شده در کشور، یک وزارتخانه مسئولیت مدیریت هر سه حوزه را بر عهده دارد. وزارتخانه ای که تا همین چند ماه قبل یک «سازمان» بود و در نهایت مجلس شورای اسلامی، رای به ارتقای آن به وزارتخانه داد؛ منتها ساختار این وزارتخانه در استان ها تغییر خاصی نداشت و همچنان در قالب همان ادارات کل مدیریت می شود. طی یک دهه اخیر، اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی یکی از ادارات پرچالش استان بوده و بارها حاشیه هایی داشته که نتیجه آن عزل و نصب های مکرر مدیران و معاونان است. اگرچه در تصور اولیه به نظر می رسد این اداره، ارباب رجوع چندان نداشته باشد، اما حضور میدانی در ساختمان اداره کل میراث فرهنگی استان، نشان داد که اتفاقا در زمینه فعالیت اش، مراجعان بسیاری دارد. این هفته اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مقصد بیست و هفتمین «سرزده» خراسان رضوی است.

برسردر «اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی» مدتهاست عنوان فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی، نقش بسته است

۱	۳	۷	۶	۳۰	۳	۷۶
مورد	مورد	مورد	مورد	میلیون نفر	میلیون نفر	واحد
آمار کشف سرعت آثار تاریخی در ۶ ماه نخست امسال	آمار برخورد با خرید و فروش اشیای تاریخی در ۶ ماه نخست امسال	آمار برخورد با ساخت و سازهای غیرمجاز در ۶ ماه نخست امسال	آمار برخورد با حفاری های غیرمجاز در ۶ ماه نخست امسال	گردشگر داخلی در سال	گردشگر خارجی در سال	تعداد اقامتگاه بوم گردی در استان

میراث فرهنگی در میانت از فضای اطراف آثار تاریخی، جدی است یا بی تفاوت؟

«امیرحسین»، یکی دیگر از مراجعان این اداره که خود را عضو یک انجمن مردمی حامی میراث فرهنگی معرفی می کند، در گفت و گو با ما مدعی می شود: «اداره میراث فرهنگی در خصوص ساخت و ساز و ایجاد تغییرات اطراف آثار تاریخی، بی تفاوت است و جدیت لازم را در خصوص حفظ و صیانت از حریم این آثار ندارد.» مگر می فر در پاسخ به این دغدغه و ادعای گوید: «اگر مورد خاصی مدنظر این شهروند است، باید به شکل مصدافی طرح و بررسی شود. منتها به شکل کلی، ما در زمینه حفظ آثار تاریخی با کسی تعارف نداریم و چنان چه براساس یک اشتباه، یک اثر آسیب و صدمه ببیند، نمی توان این اشتباه را به هیچ شکلی جبران کرد. به همین دلیل، در این زمینه قوانین سختگیرانه ای داریم.»

اما باید به این نکته اشاره کنیم که در حریم این آثار ممنوعیت صادر نمی شود ولی محدودیت ها ایجاد می شود.

تنها ۵۵ میلیارد از بودجه ۳۰۰ میلیاردی دولتی سال ۹۸، به شکل اوراق به دستمان رسیده

در پایان، سید «مهدی کفشچی» معاون توسعه مدیریت اداره کل میراث فرهنگی استان هم، درباره کسری اعتبارات، که یکی از کارشناسان آن را دلیل اصلی کندی فعالیت ها اعلام کرده بود، می گوید: «جمع اعتبارات عمرانی، ملی و اعتبارات توس در خراسان رضوی برای امسال حدود ۳۰۰ میلیارد تومان مصوب شده بود که تنها شش میلیارد تومان آن به تازگی ابلاغ شده است. از کل بودجه ای که به استان اختصاص داده اند، پنج میلیارد تومان مربوط به اعتبارات عمرانی است که به شکل اوراق پرداخت شده و همین مبلغ هم نقدی نیست و باید سود اوراق را به ازای هر سال بدهیم و ۱۵ درصد زیان رانیز باید از همین محل پرداخت کنیم. در نتیجه با ۳/۵ میلیارد تومان باقی مانده، فقط می توانیم از آثار تاریخی نگهداری کنیم و بالطبع در مرمت و گسترش کار و پیشبرد اهدافمان، با کاستی مواجه می شویم.»

● ماهانه ۱۰ میلیون تومان، اجاره ساختمان ۴ طبقه میراث فرهنگی در بولوار شهید صادقی

کفشچی، در پاسخ به ادعای شهروندی که بیان کرده بود ساختمان اداره کل میراث فرهنگی استان واقع در بولوار شهید صادقی، با قراردادی مبهم و قیمتی نجومی اجاره شده، توضیح می دهد: «ما همیشه در ساختمان های اجاره ای مستقر بودیم امسال، به دلیل ساخت و ساز در یکی از ساختمان ها، واحدهای اجاره ای مان را تجمیع کرده ایم و در یک ساختمان چهار طبقه در بولوار شهید صادقی فعالیت می کنیم. بستن قراردادها و مبالغ پرداختی هم، کاملاً قانونی و معقول است و هیچ کدام از قراردادهای اجاره ما بدون نظر کارشناس رسمی دادگستری منعقد نمی شود. این ساختمان چهار طبقه را به شکل ماهانه ۱۰ میلیون تومان اجاره کرده ایم که به نسبت گرانی های اخیر بازار رهن و اجار و موقعیت مکانی این محل رقم بالایی به نظر نمی رسد.»

که مگر می فر توضیح می دهد: «این اتفاقات، به دلیل کمبود نیروست و دقیقاً به همین کارشناس تخصصی در این اداره نیاز داریم ولی اجازه جذب نیرو نداریم. تا دو سال آینده ۳۰ نفر دیگر باز نسته می شوند و از نظر منابع انسانی، شرایط سخت تری را تجربه خواهیم کرد و مهم است به نحوی، این مشکلات و کمبودها مرتفع شود تا شرمند مردم نشویم.»

۶ ماه معطلی، برای دریافت مجوز تأسیس اقامتگاه بوم گردی

یکی دیگر از مراجعان، گلایه می کند و می گوید: «شش ماه است درگیر دریافت مجوز تأسیس یک واحد بوم گردی هستیم اما به دلیل روند کند انجام امور اداری، سنگ اندازی به دلیل پایین

کمبود نیروی متخصص دلیل تاخیر در رسیدگی به درخواست ها

«حجازیان» یکی از مراجعان کلافه که برای تغییر لوگوی شرکت مسافری اش به اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آمده است، جزو اولین نفراتی است که با ما هم صحبت می شود و گلایه می کند: «حدود شش ماه است که برای تغییر لوگوی شرکت منتظر صدور مجوز و دستور لازم از این اداره هستم اما مسئول بخش مربوط، به دلیل مشغله های کاری، هنوز اقدامات لازم را انجام نداده است و هر وقت مراجعه می کنم حضور ندارد و مدام اعلام می شود ایشان در جلسه کاری هستند، واقعیت این است که تایید نشدن لوگوی جدید، برای ما مشکلاتی ایجاد کرده و کارمان معطل مانده است.» از آن جا که این گلایه، در تناقض با روحیه و شرایط حاکم بر این اداره برای پاسخ گویی به ارباب رجوع است، دلیل طولانی شدن این روند را می پرسیم

خلوت چشمگیر اداره، نتیجه برون سپاری ارائه خدمات الکترونیک

برخلاف دیگر ادارات دولتی، اولین چیزی که هنگام ورود به اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با آن مواجه می شویم، خلوتی چشمگیر این اداره است. در عین حال چندین نفر از کارمندان این اداره، موظف شده اند روزانه، همزمان با انجام امور کاری شان، پشت میز خدمت که ظاهر مناسب تری با میزهای خدمت دیگر ادارات دارد، قرار بگیرند و پاسخ گوی سوالات و خواسته های مراجعان باشند. پس از گفت و گو با تعدادی از مراجعان، به سراغ «ابوالفضل مکرمی فر» مدیر کل اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی می رویم. وی درباره شرایط کلی این اداره توضیح می دهد: «ما در سه سال اخیر، تمرکز زیادی بر ایجاد زیرساخت های لازم برای انجام امور مربوط به زمینه های فعالیت اداره مان به صورت غیر حضوری داشتیم و خلوت بودن چشمگیر ساختمان این اداره کل، به دلیل برون سپاری های ماست. از ابتدای امسال هم برنامه ریزی هایی انجام شده است تا در دفاتر پیشخوان هم، یک سری خدمات به متقاضیان ارائه شود و درخواست های معمول از آن طریق صورت گیرد. گزارش پیشرفت پرونده به صورت مرحله به مرحله، به شکل پیامک برای فردا سال می شود تا تقریباً تمام مراجعات حضوری حذف شود.»

شایعه زد و بند در واگذاری قرار دادهای میراث فرهنگی، صحت دارد؟

کوچک که در حدود دو میلیون تومان است، در دست مسئولان میراث فرهنگی است و بقیه قرار دادهای از طریق سامانه و به شکل سیستماتیک به سرانجام می رسد. در تمامی مناقصه ها، تمامی مبالغ پیشنهادی در روز آخر که قرار است تصمیم گیری نهایی برای واگذاری پروژه انجام شود، باز و بررسی می شود و هیچ کس از مبالغ پیشنهادی دیگر شرکت ها اطلاع ندارد و چنین شایعاتی را، صد در صد رد می کنم.»

آیا یگان های حفاظت میراث فرهنگی، از عهده حفظ و میانت از آثار تاریخی استان برمی آید؟

در شرایط ایده آلی هستیم و این را می پذیرم که با شرایط مطلوب فاصله داریم اما اقدامات همکاران مانیز خوب و به موقع است. اگرچه در خصوص یگان های حفاظت محدودیت داریم، اما این یگان هادر شهرستان هایی که تعداد بیشتری آثار تاریخی دارند، یگان های فرماندهی و انجمن های میراث فرهنگی که تعدادشان به ۹۰۰ انجمن می رسد، تشکیل داده اند. در مشهد هم، یگان ما بازدید های دوره ای دارد و این طور نیست که به صورت دائمی در یک نقطه حضور و بر یک منطقه نظارت داشته باشد و به دیگر آثار تاریخی سرکشی نکند.

یکی از شهروندان مدعی می شود: «تعداد یگان های حفاظت از محیط زیست میراث فرهنگی، خیلی کم و محدود است. به گونه ای که تازه بعد از تخریب برخی آثار تاریخی، متوجه و وارد عمل می شوند. اداره کل میراث فرهنگی استان، در مشهد تنها یک یگان حفاظت دارد که در منطقه توس مستقر شده است و فرصت رسیدگی به همه آثار تاریخی در سطح شهر را ندارد.» ابوالفضل مکرمی فر در این باره می گوید: «ما در استان حدود چهار هزار اثر تاریخی ثبت شده داریم و از طرفی استان ما دارای وسعت بالایی است. نمی گویم

● بیدخوری در پاسخ به این انتقاد می گوید: هم اکنون مجوز تأسیس یک آموزشگاه با همین کاربرد، به غیر از مشهد، در شهرستان طر قبه شان نیز داده شده اما واقعیت این است که در برخی شهرستان ها به دلیل این که تعداد اقامتگاه ها کم است، برگزاری این دوره ها صرفه اقتصادی ندارد و ما برای حل این مشکل، به دنبال این هستیم که استادان برای آموزش افراد به شهرستان های مختلف بروند.»